

Súťažný návrh urbanistickej koncepcie rozvoja mesta Dubnica nad Váhom

Filozoficko-koncepčné východiská návrhu

Územné a demografické predpoklady mesta

- Dubnica nad Váhom leží na považskej rozvojovej osi prvého stupňa: hranica trnavského samosprávneho kraja – Trenčín – hranica žilinského samosprávneho kraja, leží v jadrovom pásme ťažiska osídlenia najvyššej úrovne – Trenčianskeho ťažisko osídlenia, pričom je evidentné, že mesto Dubnica nad Váhom spolu s krajským mestom Trenčín a okresnými mestami Nové Mesto nad Váhom a Ilava disponujú silnými vzájomnými väzbami významných hospodársko-sídelných centier.
- Mesto má predpoklad rozvoja ako centrum regionálneho významu s lokalizáciou zariadení správy, stredných škôl, zdravotníckych a kultúrnych zariadení, zariadení cestovného ruchu, nákupno-obslužných činností a rozvoja priemyslu.¹
- V meste nastáva od roku 2002 až do súčasnosti úbytok celkového počtu obyvateľov (okrem roku 2011), pričom prirodzené prírastky majú minimálny plusový vývoj a migrácia od roku 1997 mínusový trend.

Rozvojové tendencie a smery

Prevládajú dve základné rozvojové tendencie mesta:

1. Rozvoj mesta juhozápadným smerom k Novej Dubnici a Trenčianskej Teplej,
2. Rozvoj mesta severovýchodným smerom na mestskú časť Prejta.

Obidve rozvojové tendencie predpokladajú v dlhodobom horizonte vzájomné splynutie sídiel, z čoho vyplýva potreba založenia „zelených“ deliacich rozhraní pre zamedzenie územného zrastania sídiel.

Charakteristika funkčno-priestorovej skladby mesta

- Deficit vybavenia ťažiskových centier a absencia subcentier, s potrebou identity priestoru
- Prevalha monofunkčných území, s potrebou zvýšenia polyfunkčnosti
- Územia s nízkou intenzitou využitia

¹ V zmysle záväznej časti ÚPN VÚC Trenčianskeho kraja v znení zmien a doplnkov.

Filozofia rozvojovej koncepcie a zásady územného rozvoja mesta

Vzhľadom na negatívne demografické trendy a aktuálny stav funkčno-priestorovej skladby mesta sa návrh urbanistickej koncepcie zameriava na priestorovo vyrovnaný, racionálny a z dlhodobého hľadiska udržateľný rozvoj mesta a jeho častí a preferuje orientáciu vývoja mesta smerom „dovnútra“ v zmysle nasledovných princípov:

1. Efektívnejšie využitie existujúcej priestorovej štruktúry mesta
2. Racionálny a kompaktný územný rozvoj mesta
3. Adaptácia na zmenu hospodárskych modelov a zmenu klímy

Efektívnejšie využitie existujúcej priestorovej štruktúry mesta

Zefektívnenie existujúcej štruktúry mesta s cieľom zvyšovania kvality a funkčnej komplexity sídleneho prostredia najmä v rozsahu:

- **rozvoj mestských centier** (hlavných a vedľajších ťažiskových priestorov) a rozvojových osí,
- **tvorba alebo posilňovanie** lokálnych mestských subcentier a mikrocentier,
- kvalitatívne zvyšovanie estetickej úrovne verejných priestorov a redukcia vizuálneho smogu,
- revitalizácia vodných tokov a plôch a ich previazanie s organizmom mesta,
- stabilizácia a humanizácia sídlisk a efektívnejšie využitie bytového fondu (intenzifikácia),
- reorganizácia dopravnej obsluhy územia a riešenie problematiky statickej dopravy,
- dovybavenie územia potrebnou občianskou a športovo-rekreačnou infraštruktúrou,
- transformácia urbanisticky problematických alebo nefunkčných území (brownfields) konverziou, adaptáciou a znovuvyužitím (napr. časti výrobného areálu).

Racionálny a kompaktný územný rozvoj mesta

- **minimalizácia extenzívneho rozvoja** mesta za existujúce hranice s cieľom znížovania zásahov do voľnej krajiny, ochrany krajiny zelene a poľnohospodárskej pôdy a zamedzenie vytvárania nových, územne oddelených sídiel,
- previazanie urbanizovaného a neurbanizovaného územia sieťou zelene (zelená a modrá infraštruktúra) s plynulým prechodom najmä v okrajových častiach do voľnej krajiny.

Adaptácia na zmenu hospodárskych modelov a zmenu klímy

Na prahu digitálnej priemyselnej revolúcie súvisiacej so zmenou hospodárskych modelov a vzorcov správania, ktorých efekt na územný rozvoj je možné predpokladať v horizonte 10-20 rokov a vzhľadom na prebiehajúcu zmenu klímy, je potrebné uvažovať s:

- rozvojom zdieľanej ekonomiky a vyšším počtom autonómnych vozidiel sa znížia požiadavky na rozsiahle veľkokapacitné parkovacie plochy v území,
- pri prebiehajúcej zmene klímy a z nej vyplývajúcich ohrození vzniká požiadavka na zamedzenie neúmerneho rozvoja mesta, stabilizáciu zelených plôch a zadržiavanie vody v území,
- z hľadiska energetickej efektivity je možné počítať so zmenou energetického mixu mesta vyšším využívaním decentralizovaných obnoviteľných zdrojov energie (na budovách) a tým aj zníženiu závislosti mesta na energii z centralizovaných zdrojov využívajúcich prevažne fosílnu palivá,
- z hľadiska efektívneho odpadového hospodárstva je predpoklad zníženia produkcie komunálneho odpadu určeného na skládky predchádzaním vzniku odpadu a efektívnou separáciou.

Zásady kreovania mestských priestorov

Vzhľadom na existujúce priestorové usporiadanie urbanistickej štruktúry mesta sa navrhuje doplnenie a posilnenie urbanistickej kompozície mesta o ťažiskové priestory a kompozičné osi, ktoré sú nosnými prvkami formujúcimi urbanistickú štruktúru mesta. Dôraz sa kladie na zabezpečenie pešieho pohybu a cyklistickej dopravy.

Mestské centrá a rozvojové osi

Štruktúra mestských centier

- Hlavné mestské centrum – polyfunkčné využitie budov s prevahou občianskej vybavenosti s priestorom námestia a mestskou blokovou zástavbou
- Vedľajšie mestské centrum – polyfunkčné využitie budov s priestorom námestia
- Mestské subcentrum - polyfunkčné využitie budov s verejným priestorom
- Mestské periférne centrá -
- Mestské mikrocentrum – umiestnené v okrajových polohách zastavaného územia

Štruktúra rozvojových osí

- Hlavné kompozičné osi - predpokladá sa zvyšovanie miery polyfunkčnosti a posilňovanie umiestňovania občianskej vybavenosti najmä v parteri budov alebo ich celkovou adaptáciou.
- Vedľajšie kompozičné osi -

Hlavné mestské centrum

Námestie Matice slovenskej - plánovaným odklonením intenzívnej dopravy (cesta I/61) na severozápadný obchvat mesta je možné počítať s transformáciou hlavnej rozvojovej osi v časti existujúcej ulici Obrancov mieru na mestský bulvár

Vedľajšie mestské centrá

- Námestie Alexandra Dubčeka – humanizácia priestoru

Mestské subcentrá

- Priestor kostola – Pod hájom - návrh
- Priestor kríženia ulíc Obrancov mieru, Tajovského a Pionierskej ulice - návrh
- Priestor kríženia ulíc Kap. Nálepku, Sládkovičova,
- Priestor Pod Hájom – návrh
- Priestor Námestie Svätého Jakuba,
- Priestor kríženia ulíc Školská, Nad kosto- lom – návrh
- Centrum Prejta

Mestské periférne centrá

- Priestor Tesco
- Priestor nákupných centier (Billa a pod
- Priestor Sídliisko centrum II vo vzťahu na rozvojovú plochu - návrh

Mestské mikrocentrá

- Pri športových areáloch, V časti Perjta, Križovanie ulíc Gagarinova, Bottova, K Váhu

Parky a zelené a vodné plochy

Doplnenie a posilnenie línii a plôch sídelnej zelene nadväzujúce na existujúce líniové interakčné prvky územného systému ekologickej stability mimo zastavaného územia mesta. Cieľom je prepojenie sídelnej a krajinnej zelene, tak aby sa vytvoril funkčný systém zelene tzv. zelená infraštruktúra, vrátane revitalizácie Dubnického potoka a jeho zapojenie a previazanie s organizmom mesta.

Zásady metodiky územného plánu

Základné princípy pri usmerňovaní rozvoja územia

Rozvoj územia bude usmerňovaný na dvoch úrovniach:

- I. **urbanistický rozvoj územia** – s dôrazom na rozvoj urbanistickej štruktúry,
- II. **rozvoj krajiny** – s dôrazom na rozvoj krajinnej štruktúry (vzťahujúci sa najmä na prírodné prostredie), pričom systematika vychádza z členenia územia na krajinné typy.

Usmerňovanie urbanistického rozvoja sídleneho prostredia

Regulácia rozvoja sídleneho prostredia sa bude zameriavať okrem funkčnej regulácie najmä na priestorovú reguláciu s vymedzením nezastavateľných plôch (verejné priestranstvá, parky a zelené plochy) a podrobnou reguláciou urbanistickej štruktúry s požiadavkou na dotváranie urbanistických blokov a formovanie verejných priestorov (námestie, ulica, vnútroblok) dôsledným dodržiavaním uličnej a stavebnej čiary a prísnu reguláciou parametrov priestorového usporiadania (intenzita zástavby, spôsob zástavby, výškový limit).

Regulácia územia pre sídelné prostredie bude viazaná na tri základné rozvojové stupne:

1. **stabilizované územie** – plochy s ustáleným charakteristickým funkčným využitím a priestorovým usporiadaním s možnosťou doplnenia s cieľom zvýšenia miery polyfunkcie a kvality urbanistickej štruktúry pri rešpektovaní charakteru územia,
2. **transformačné územie** – plochy v hraniciach v súčasnosti zastavaného územia, navrhnuté na funkčnú alebo priestorovú transformáciu,
3. **rozvojové územie** – novonavrhované plochy za hranicou v súčasnosti zastavaného územia.

Doplňkovým regulačným parametrom rozvoja bude stanovenie stupňa intervencie v rozsahu:

1. humanizácia štruktúry – umožňuje najmä zásahy smerujúce k zvyšovaniu kvality života
2. kompletizácia štruktúry – dobudovanie územia v rozsahu stanovenej priestorovej regulácie
3. adaptácia štruktúry – pri rešpektovaní a zachovaní existujúcej urbanistickej štruktúry
4. zmena štruktúry – zmena spôsobu alebo intenzity zástavby a výškového členenia
5. nová štruktúra – nová urbanistická štruktúra na území navrhnutom na zastavanie

Systematika regulácie územia

Regulácia územia sa viaže na najmenšiu funkčno-priestorovú jednotku – regulačný blok, ktorý je v záseade vyjadriteľný mestským urbanistickým blokom. Regulácia pozostáva z určenia záväzných prvkov a parametrov regulačného bloku:

1. Limity využitia územia bloku,
2. Stupeň urbanistického rozvoja bloku (stabilizovaný, rozvojový, transformačný),
3. Stupeň intervencie do priestorového usporiadania bloku (kompletizácia, adaptácia, zmena),
4. Funkčná regulácia,
5. Priestorová regulácia (intenzita zástavby, spôsob zástavby, výškový limit).